

การบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม*
AN INTEGRATION OF THE FIVE PRECEPTS FOR IMPROVING THE LIFE-QUALITY OF THE
COMMUNAL PEOPLE IN SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

พระครูธรรมธรไพบูลย์ ญาณวิบูล (พิศาลชิโรภาส)

Phrakruthammathon Phaiboon Ñaṇavipulo (Phisanwachiropas)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

oadsy1972@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม 2) เพื่อศึกษาหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 3) เพื่อการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของชาวชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กันมาอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติตามหลักศีล 5 สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้โดยการรักษาศีล 5 และการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยความร่วมมือกันระหว่างชุมชน วัด และราชการ (บวร) ที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางสังคมโดยใช้หลักศีล 5 และหลักธรรมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยบูรณาการกับกิจกรรมของชุมชน ดังนี้ 1) ด้านหลักประกันชีวิต ทำให้ลดปัญหาการมุงร้ายต่อชีวิต 2) ด้านหลักประกันทรัพย์สิน ทำให้ลดปัญหาการลักขโมยทรัพย์สินในชุมชน 3) ด้านหลักประกันครอบครัว ทำให้ลดปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ 4) ด้านหลักประกันสังคม ทำให้ลดปัญหาการหลอกลวงและความขัดแย้งกันในชุมชน และ 5) ด้านหลักประกัน ทำให้ลดปัญหายาเสพติดในชุมชน ซึ่งทำให้ชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อยู่ร่วมกันด้วยความรักสามัคคีและสันติสุขได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบูรณาการ; ศีล 5; พัฒนาคุณภาพชีวิต

* Received August 29, 2022; Revised December 20, 2022; Accepted December 25, 2022

ABSTRACT

This research on “An Integration of the Five Precepts for Improving the Life-quality of the Communal People in Samut Songkhram Province” consists of the following objectives: 1) to study life-living in accordance with the 5 precepts of the communal people in Samut Songkhram Province; 2) to study principle of the 5 precepts for improving life-quality; and 3) to study integration of the 5 precepts for improving the life-quality of the communal people in Samut Songkhram Province. It is employed by qualitative research, in which data were collected by studying the documents, related researches and in-depth interviews. The collected data were analysed and presented by an analytical description.

The research findings revealed that: as for life-living in accordance with the 5 precepts in daily life of the communal people in Samut Songkhram Province, it is a cooperation of all in community to drive the Communities Preserving Five Precepts Project continuously. And also following the five precepts in daily life enables one to develop life-quality and be better. And the integration of the 5 precepts for improving the life-quality of the communal people in Samut Songkhram Province is a cooperation between temples, community, and government in proceeding the social activities engaged by the Five Precepts Project as well as Dhamma principles supporting the development of life-quality integrated with the community's activities as follow: 1) Life Insurance: it is to reduce the threat to life; 2) Property Insurance: it is to reduce the stealing problems in the community; 3) Family Security: it is to reduce the problem of sexual harassment; 4) Social Security: it is to reduce the problem of deception and conflicts in the community, and 5) Health Insurance: it is to reduce drug problems as well as the ruinous way of life's source in the community that is to drive the sustainable development of people's life-quality in the community of Samut Songkhram Province and to support the living together with sustainable love, harmony, peacefulness and happiness.

Keywords; Integration; Five Precepts; Improving the Life-Quality

บทนำ

สังคมไทยปัจจุบันกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมที่ส่งผลอย่างชัดเจนต่อวิถีชีวิต ตลอดจนการให้ความสำคัญและคุณค่าต่อคำว่า “ความดีและความเจริญ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาประยุกต์ใช้ในสังคมไทย ได้ส่งผลต่อการบริโภค แบบแผน การเลี้ยงดู และปฏิสัมพันธ์ของสถาบันทางสังคมในระดับต่าง ๆ ให้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว กระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีลักษณะไร้รากฐานทางวัฒนธรรมและชาติโลกทัศน์ทางคุณธรรม จริยธรรมนั้น เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาโครงสร้างที่ดำรงอยู่ในทุกระดับความสัมพันธ์ของคนไทยขณะนี้ ซึ่งดำเนินชีวิตไปตามกระแสของกิเลสหรือกระแสนิยมที่ส่งเสริมสร้างกระแสบริโภคนิยมกระตุ้นให้เกิดความอยากความขัดแย้ง และช่วงชิง นำไปสู่การล่องละเมียดศีล 5 ส่งผลให้สังคมไม่ปกติสุข และเมื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชนจะช่วยให้ชุมชนวิเคราะห์ตนเองได้ ซึ่งภายใต้นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันได้กำหนดนโยบายและแนวทางอย่างชัดเจนในการส่งเสริมการใช้หลักการวิชาการ และสนับสนุนบทบาทให้องค์กรพระพุทธศาสนามีความสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจน การพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุข และความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน ในขณะที่องค์กรทางพระพุทธศาสนา นั้น สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามณฑลพายัพ (ช่วง วรปุณฺโณ) ผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชได้มีดำริ และผลักดันให้คณะสงฆ์ทั่วประเทศดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูป และพัฒนาสังคมไทยอย่างยั่งยืน

โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นนโยบายเร่งด่วนให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ทั้งในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคได้ร่วมกับคณะสงฆ์ และภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนขยายผลการดำเนินการลงไปสู่ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนในชาติมีความรัก และเทิดทูนในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเสริมสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของประชาชนในชาติโดยใช้กลไก และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะหลักศีล 5 นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่เบียดเบียนซึ่งกัน และกันทั้งทางกาย ทางวาจา และทางจิตใจ การรักษาศีล 5 จึงเป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ในปัจจุบันจังหวัดสมุทรสงครามมีหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ จำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) หมู่บ้านคลองจั่น หมู่ที่ 5 ตำบลบางขันแตก อำเภอเมืองสมุทรสงคราม 2) หมู่บ้านบางกระรี้ หมู่ที่ 2 ตำบลวัดประดู่ อำเภออัมพวา 3) หมู่บ้านคลองกระทิง หมู่ที่ 1 ตำบลเหมืองใหม่ อำเภออัมพวา 4) หมู่บ้านยายแพง หมู่ที่ 4 ตำบลยายแพง อำเภอบางคนที และ 5) หมู่บ้านเขายี่สาร หมู่ที่ 1 ตำบลยี่สาร อำเภออัมพวา ซึ่งทั้ง 5 หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ มีทุนทางสังคม มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป ยึดถือ และศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา และได้ทำหน้าที่ของอุบาสกอุบาสิกา และชาวพุทธที่ดี ซึ่งการปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวันตามนโยบายหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยปฏิบัติตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีวิถีชีวิตที่ดูแลกันเองในชุมชน นอกจากสวัสดิการของรัฐมีกฎกติกาที่ตกลงพร้อมใจกันปฏิบัติ เช่น การดูแลรักษาชุมชน การป้องกันปัญหาสังคม การรักษาประเพณีความเชื่อต่าง ๆ เป็นต้น ลักษณะเด่นของหมู่บ้านในจังหวัดสมุทรสงครามทั้ง 5 หมู่บ้านนี้ คือ ความสามัคคี มีความพร้อมเพรียงกัน มีการระดมความ

คิดเห็น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือความสุขของหมู่บ้าน ถึงแม้กระแสแห่งโลก คือ โลกาภิวัตน์ กระแสแห่งการส่งเสริมการพัฒนาที่เน้นด้านวัตถุ จะรุกคืบอย่างไรก็ตาม ทั้ง 5 หมู่บ้านนี้ ก็ไม่ตกเป็นทาสของกระแสบริโศคนิยม แม้ว่ากระแสสังคมบริโศคนิยมจะเกิดขึ้นเรื่อย ๆ ก็ตาม เพื่อให้มีหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน ด้วยการใช้หลักศีล 5 ในพระพุทธศาสนาจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับหมู่บ้านในจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อเสริมความเข้มแข็งที่จะยืนหยัดต่อสู้ต่อกับกระแสดังกล่าวต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะถ่ายทอด และนำเสนอหลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล 5 ว่าวิถีชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัดสมุทรสงครามเป็นอย่างไร จึงมีคำถามในวิจัยนี้ว่า การดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามเป็นอย่างไร และที่สำคัญคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล 5 ของชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามเป็นอย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการของการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักศีล 5 โดยผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. เพื่อการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Sampling) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 9 คน 2) กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ที่อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวน 9 รูป / คน และ 3) นักวิชาการพัฒนาชุมชน และนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป / คน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวม เรียบเรียง สรุปผลของการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ โดยการเขียนในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การดำเนินชีวิตของชาวชุมชนในการรักษาศีล 5 ของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของชาวชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นการที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กันมาอย่างต่อเนื่อง และช่วยกันสานต่อธรรมาภิบาลให้ชาวชุมชนร่วมกันปฏิบัติ และรักษาศีล 5 เพื่อทำให้ทุกด้านของชีวิตมีความสุขเจริญรุ่งเรือง

2. หลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผลการวิจัยพบว่า ศีลข้อที่ 1 การไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ และผู้อื่นช่วยส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตทำให้ชีวิตของชาวชุมชนมีความปลอดภัยไม่หวาดกลัวว่าใครทำร้าย ศีลข้อที่ 2 การไม่ลักทรัพย์ ส่งเสริมหลักประกันทรัพย์สินซึ่งเป็นหลักความมั่นคงในทรัพย์สิน เพราะทำให้ทรัพย์สินไม่มีความปลอดภัยจากการโจรกรรมต่าง ๆ ศีลข้อที่ 3 การไม่ประพฤติดัดในกามส่งเสริมหลักประกันครอบครัวทำให้ชีวิตครอบครัวมีความมั่นคงและมีความสุข ศีลข้อที่ 4 การไม่พูดเท็จ ส่งเสริมหลักประกันสังคม ทำให้เกิดการพูดคำสัตย์จริงมีสัจจะ ซื่อสัตย์ต่อกันและกัน และศีลข้อที่ 5 การไม่เสพของมีนเมา ส่งเสริมหลักประกันสุขภาพทำให้เกิดการรักษาสุขภาพโดยไม่ดื่มน้ำเมามีสุขภาพแข็งแรง และไม่มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน

3. การบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักศีล 5 ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในการร่วมมือกันระหว่างชุมชน วัด และราชการ ที่ดำเนินกิจกรรมทางสังคมโดยใช้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยมีกิจกรรมหลัก เช่น การส่งเสริมความสามัคคีและคุ้มครองสิทธิ การตั้งกองทุนการเงิน / สวัสดิการเพื่อช่วยเหลือประชาชน การตั้งคณะกรรมการส่งเสริมครอบครัวสัมพันธ์ของหมู่บ้าน การส่งเสริมการรักษาamarยาทาการพูดในชุมชน และกิจกรรมส่งเสริมการลด ละ เลิก อบายมุข และยาเสพติด เป็นต้น โดยใช้หลักศีล 5 และหลักธรรมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต บูรณาการกับกิจกรรมในชุมชน เป็นแนวทางในการควบคุมพฤติกรรมของการอยู่ร่วมกันในชุมชน ทำให้คุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การนำหลักศีล 5 ไปใช้ในวิถีชีวิตประจำวันของชาวชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม จึงเป็นการที่ทุกฝ่ายร่วมมือกันขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 กันมาอย่างต่อเนื่อง และยังคงช่วยกันสานต่อการรณรงค์ให้ประชาชนร่วมกันปฏิบัติและรักษาศีล 5 เพื่อทำให้ทุกด้านของชีวิตมีความสุขเจริญรุ่งเรือง และเพื่อความ สุขความปรองดองสมานฉันท์ของชาวชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม ศีล 5 ยังเป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่สามารถใช้เป็นกฎหมายได้เป็นอย่างดี หากทุกคนในสังคมปฏิบัติตามหลักศีล 5 แล้ว บ้านเมืองไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายมาบังคับ ลงโทษ อะไรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำร้ายร่างกายฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในเมถุน การพูดปด สุรายาเมา สิ่งเสพติด ผิดตามกฎหมายเป็นหลักใหญ่ ๆ ถือว่าเป็นหลักธรรมะที่ทุกคนต้องนำมาใช้เพื่อความสงบสุขโดยรวมของชุมชน ถ้าทุกคนรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด ก็จะนำมาซึ่งความสงบสุขในชุมชน ดังนั้น ศีล 5 จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิต ทำให้ชุมชนสงบสุข ง่ายต่อการพัฒนา และหล่อหลอมความสามัคคีในการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม

การปฏิบัติตามหลักศีล 5 สามารถนำพาชีวิตสู่ความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาตนรวมทั้งครอบครัวและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ โดยการรักษาศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ ย่อมส่งผลให้ผู้ปฏิบัติตามหลักศีลข้อที่ 1 ทำให้มีหลักประกันชีวิต ศีลข้อที่ 2 ทำให้มีหลักประกันทรัพย์สิน ศีลข้อที่ 3 ทำให้มีหลักประกันครอบครัว ศีลข้อที่ 4 ทำให้มีหลักประกันสังคม และศีลข้อที่ 5 ทำให้มีหลักประกันสุขภาพที่ดี ส่งผลให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนปราศจากการถูกเบียดเบียนทำร้าย ครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมี

ความสุข มิตรสหายรักใคร่ ผู้คนให้ความเคารพนับถือ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น และเป็นผู้ที่ครองสติด้วยความไม่ประมาท ชีวิตครอบครัวมีความเจริญ กิจการงานดี มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี สุขภาพใจดี จิตดี ภายดี เศรษฐกิจในชุมชนดี ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ทำให้สังคมในชุมชนน่าอยู่ มีความซื่อสัตย์ สัจจะ ไม่ตกอยู่ในการหลอกลวง สุขภาพร่างกายดี และสุขภาพจิตดีขึ้น

การบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ส่งเสริมสร้างคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนอย่างมีความสุขอย่างต่อเนื่องด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยความร่วมมือร่วมใจกันระหว่างวัด ชุมชน และราชการ (บวร) ที่ร่วมกันดำเนินกิจกรรมทางสังคมโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และหลักธรรมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้แก่ หลักสาราณียธรรม หลักคิหิสุขหรือสุขของคฤหัสถ์ หลักฆราวาสธรรม หลักสังคหวัตถุธรรม และหลักอุทฺทมิธรรม โดยบูรณาการกับกิจกรรมของชุมชน เช่น การส่งเสริมความสามัคคีและคุ้มครองสิทธิ การตั้งกองทุนการเงิน/สวัสดิการเพื่อช่วยเหลือประชาชน การตั้งคณะกรรมการส่งเสริมครอบครัวสัมพันธ์ของหมู่บ้าน การส่งเสริมการรักษาพยาบาลการพูดในชุมชน และกิจกรรมส่งเสริมการลด ละ เลิก อบายมุข และยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้คุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ร่วมกันด้วยความรักสามัคคีและสันติสุขได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้การวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม จากการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผลการวิจัยพบว่าการบูรณาการหลักศีล 5 ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนในการร่วมมือกันระหว่างวัด ชุมชน และราชการที่ดำเนินกิจกรรมทางชุมชน โดยใช้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถสรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

1) การบูรณาการหลักศีลข้อที่ 1 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีกิจกรรมส่งเสริมในการรักษาศีลข้อที่ 1 ได้แก่ (1) การตั้งคณะกรรมการส่งเสริมความสามัคคีและคุ้มครองสิทธิชุมชน (2) กิจกรรมการไถ่ชีวิตโค กระบือ ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรือวันสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ (3) กิจกรรมปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น ปลา กุ้ง เป็นต้น ในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมธรรมชาติให้กับชุมชน และ (4) กำหนดเขตอภัยทานของหมู่บ้าน โดยตกลงกันจะไม่จับสัตว์น้ำในช่วงฤดูการวางไข่ของสัตว์น้ำ ซึ่งการบูรณาการตามหลักศีลข้อที่ 1 กับกิจกรรมของชุมชน และหลักสาราณียธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันชีวิตทำให้ชาวชุมชนส่วนใหญ่มีการดำรงชีวิตไม่มั่งร้ายต่อกันสอนให้รู้จักคุณค่าของความเป็นคนและให้มีเมตตาต่อสรรพสัตว์ ทำให้ลดการมั่งร้ายต่อชีวิตและลดปัญหาอาชญากรรมในสังคม

2) การบูรณาการหลักศีลข้อที่ 2 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันทรัพย์สินของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีกิจกรรมส่งเสริมในการรักษาศีลข้อที่ 2 ได้แก่ (1) การจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยประจำหมู่บ้าน (2) กิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนสร้างอาชีพ

ในชุมชน ยึดหลักสามัคคีธรรม สัมมาอาชีวะ (3) กิจกรรมส่งเสริมโดยอาชีพสุจริตธรรมส่งเสริมให้ตั้งกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และ (4) การตั้งกองทุนการเงิน/สวัสดิการเพื่อช่วยเหลือประชาชน ส่งเสริมการออมซึ่งการบูรณาการตามหลักศีลข้อที่ 2 กับกิจกรรมของชุมชน และหลักคิหิสุขหรือสุขของคฤหัสถ์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันทรัพย์สิน ทำให้ชาวชุมชนส่วนใหญ่ดำรงชีวิตไม่มีลักษณะทรัพย์สินผู้อื่นและประกอบอาชีพสุจริต ทำให้ลดการมุงร้ายต่อทรัพย์สินผู้อื่นและยังเป็นการส่งเสริมอาชีพให้แก่ชาวชุมชน

3) การบูรณาการหลักศีลข้อที่ 3 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันครอบครัวของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีกิจกรรมส่งเสริมในการรักษาศีลข้อที่ 3 ได้แก่ (1) การตั้งคณะกรรมการส่งเสริมครอบครัวสัมพันธ์ของหมู่บ้าน (2) การจัดอบรมเยาวชนให้มีความรับผิดชอบพฤติกรรมทางเพศ และ (3) ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชน ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งการบูรณาการตามหลักศีลข้อที่ 3 กับกิจกรรมของชุมชน และหลักฆราวาสธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันครอบครัวทำให้ชาวชุมชนส่วนใหญ่ไม่ประพฤติดิตต่อภรรยาและสามีหรือบุตรและธิดาในครอบครัวอื่น ทำให้ลดปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ และส่งเสริมสถาบันครอบครัวทั้งของตนเองและผู้อื่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความสุขอย่างยั่งยืน

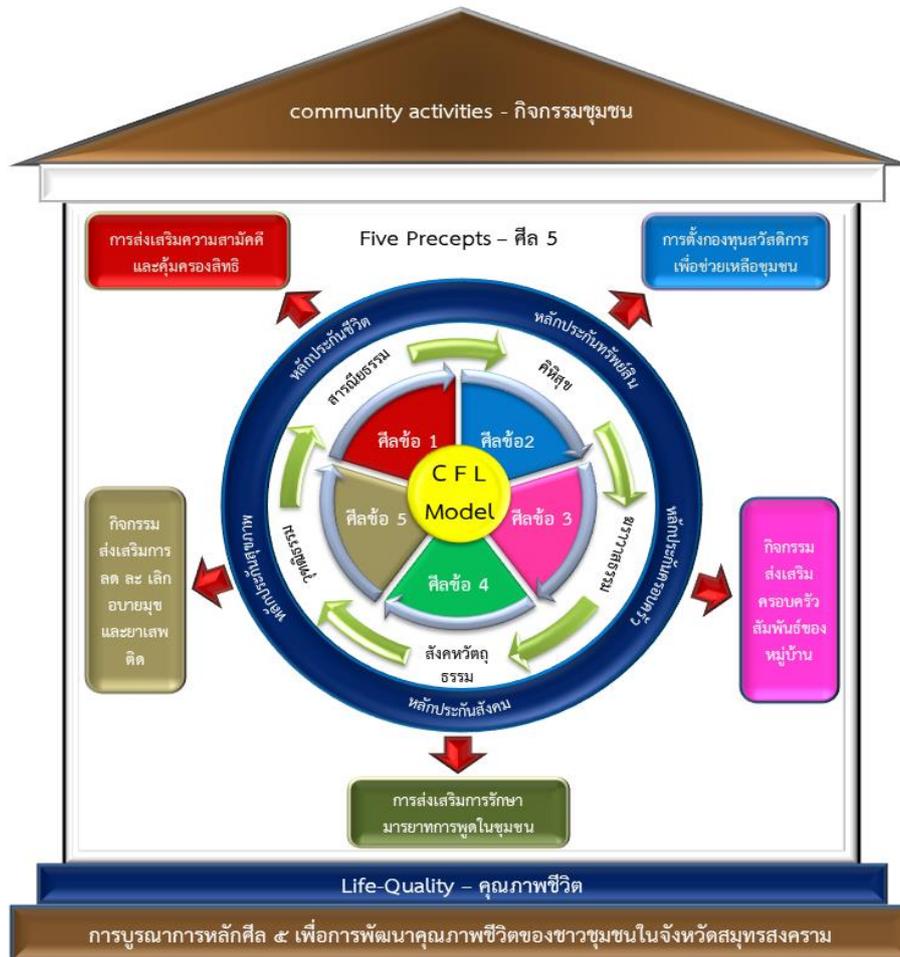
4) การบูรณาการหลักศีลข้อที่ 4 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันสังคมของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีกิจกรรมส่งเสริมในการรักษาศีลข้อที่ 4 ได้แก่ (1) การตั้งคณะกรรมการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งในหมู่บ้าน (2) การจัดกิจกรรมป้องกันการทะเลาะวิวาทและความแตกแยก และ (3) กิจกรรมส่งเสริมการรักษามารยาทการพูดในชุมชน โดยจัดกิจกรรมอบรมมารยาทในการพูดในชุมชน ซึ่งการบูรณาการตามหลักศีลข้อที่ 4 กับกิจกรรมของชุมชน และหลักสังคหัตถุธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันสังคม ทำให้ชาวชุมชนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตด้วยความจริงใจต่อกันและกัน ไม่พูดเท็จ ไม่กล่าวร้ายกันในชุมชน ทำให้ลดปัญหาความขัดแย้งกันในชุมชนและก่อให้เกิดความสามัคคีช่วยเหลือกันในชุมชน

5) การบูรณาการหลักศีลข้อที่ 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันสุขภาพของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน โดยมีกิจกรรมส่งเสริมในการรักษาศีลข้อที่ 5 ได้แก่ (1) การตั้งคณะกรรมการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน (2) กิจกรรมส่งเสริมการลด ละ เลิกอบายมุข และยาเสพติด (3) กิจกรรมลดปัจจัยเสี่ยงยาเสพติด ลานกีฬาประจำหมู่บ้าน ลานกีฬาด้านยาเสพติด ซึ่งการบูรณาการตามหลักศีลข้อที่ 5 กับกิจกรรมของชุมชน และหลักกฐตมธรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านหลักประกันสุขภาพ ทำให้ชาวชุมชนส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตโดยการไม่สนับสนุนการดื่มสุรา ขายสุราของมีนเมาไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดในชุมชน โดยมีการพัฒนากิจกรรมงานบุญปลอดเหล้างานเศร้าปลอดอบายมุข เพื่อให้สังคมในชุมชนเกิดสันติสุข ทำให้ปัญหาเสพติดในชุมชนลดลงหรือปลอดยาเสพติด และยังเป็นการส่งเสริมด้านสุขภาพอีกด้วย เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามได้อย่างยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม องค์ความรู้จากการวิจัยการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม ทั้ง 5 ด้านได้แก่ 1) ด้านหลักประกันชีวิต 2) ด้านหลักประกันทรัพย์สิน 3) ด้านหลักประกันครอบครัว 4) ด้านหลักประกันสังคม และ 5) ด้านหลักประกันสุขภาพ โดยบูรณาการหลักศีล

5 กับหลักธรรมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ผู้วิจัยได้สรุปเป็น Model C-F-L องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชน ในจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งสามารถแสดงแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 (Figure 1) การบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชน ในจังหวัดสมุทรสงคราม (พระครูธรรมธรไพบูลย์ ญาณวิบุโล พิศาลวชิโรภาส)

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม” จากที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และนำไปสู่การนำเสนอแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทางเลือกหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ในการนำผลการศึกษาวิจัยนี้ไปใช้เป็นหลักปฏิบัติสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ควรมีหน่วยงานภาครัฐนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการหลักธรรมในพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนอื่น ๆ

2) ควรมีการนำผลจากการศึกษาวิจัยไปปรับใช้กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชน โดยการศึกษาสภาพปัญหาของจังหวัดนั้น ๆ แล้วปรับให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น

3) ควรมีหน่วยงานภาครัฐนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนอื่น ๆ เพื่อความมั่นคง และมั่งคั่งของชุมชนสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาคีเครือข่ายการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อความมั่นคงมั่งคั่ง และยั่งยืนของชุมชนสืบต่อไป

2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดสมุทรสงครามเพื่อความมั่นคงมั่งคั่ง และยั่งยืนของชุมชน

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักศีล 5 เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อความมั่นคงมั่งคั่ง และยั่งยืนของชุมชน

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. แนวทางการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5: ชาวประชาเป็นสุข.

กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2557.

พระพุทธรักษาจารย์. วิสุทธิธรรม. แปลโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถระ). พิมพ์ครั้งที่ 4,

กรุงเทพมหานคร: บริษัท ประยูรวงศ์พรินท์ตั้งจำกัด, 2546.

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ. “หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย”. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (ฉบับพิเศษ) (เมษายน-มิถุนายน 2560).

พุทธทาสภิกขุ. ทาน ศีล ภาวนา. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, 2539.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.

สนิท ไชยวงศ์ศต. ศีล 5 พาโลกสู่สันติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรมการพิมพ์, 2558.

สมเด็จพระพุทธรักษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 33.

กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ผลิธัมม์, 2561.

..... . พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 40. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ผลิธัมม์, 2561.

..... . พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย. พิมพ์ครั้งที่ 52. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์, 2562.

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (ช่วง วรปุณโณ). ปุริมัตถิ โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท เอกพิมพ์ไท จำกัด, 2558.